

Пропозиції
Міністерства освіти і науки України
до проєкту Закону України
**«Про подальшу деколонізацію, деокупацію та суверенізацію
культурного простору України»**
(реєстр. № 7721-1 від 14.09.2022 (доопрацьований 20.09.2022),
н. д. Потураєв М., Кравчук Є. та Санченко О.)
(перше читання)

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції надає такі зауваження до законопроекту.

1. Передусім звертаємо увагу, що для забезпечення принципу правової визначеності та усунення неоднозначних тлумачень слід надати чіткі визначення поняттям і термінам, які вживаються у проєкті Закону, зокрема «культурний простір у сфері освіти», «асоціюються з колоніальною історією», «суверенізація національного простору», «суверенізація освітнього процесу», «російське тоталітарне минуле», «російського тоталітарного режиму», «гегемонія імперії по відношенню до її колонії», «трансляція імперських наративів», «період тоталітаризму».

2. Відповідно до частини першої статті 9 законопроекту органи державної влади та органи місцевого самоврядування, в сфері управління яких перебувають заклади освіти, вживають заходів щодо «вилучення із назв закладів освіти власних імен фізичних осіб, назв географічних об'єктів, історичних подій, які асоціюються з колоніальною історією російського тоталітарного режиму». Водночас поза увагою залишаються приватні заклади освіти, засновані приватними юридичними чи фізичними особами, а також наукові установи.

Зауважимо, що загальні вимоги до найменувань юридичних осіб, зокрема закладів освіти, визначено статтею 90 Цивільного кодексу України, Законом України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій», Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». До того ж, вимоги до найменування закладу загальної середньої освіти окремо визначено статтею 34 Закону України «Про повну загальну середню освіту».

МОН № 1/200-П-22 від 03.10.2022

Підписав: Шкарлет Сергій Миколайович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B0400000F1702F00E3E4A000

Дійсний: з 17.02.2022 13:05:03 по 17.02.2024 13:05:03

Таким чином, враховуючи мету проєкту Закону, наголошуємо на необхідності внесення відповідних змін та доповнень до зазначених вище законодавчих актів.

3. Частиною другою статті 9 законопроекту визначається невиключний перелік «наслідків російської насильницької асиміляції», зокрема до таких наслідків належать процеси: «виховання дітей та молоді», «використання в освітньому процесі методичних матеріалів», «продовження трансляції імперських наративів».

Водночас проєктом Закону неврегульований механізм віднесення відповідних процесів саме до «наслідків російської насильницької асиміляції», тобто відсутні норми щодо критеріїв та суб'єкта, уповноваженого визначати такі наслідки, а також результату (наступних дій) у випадку їх виявлення.

4. У частині третій статті 9 законопроекту встановлюються додаткові вимоги до освітніх програм закладів освіти. Враховуючи те, що загальні вимоги до освітніх програм закладів освіти визначено статтею 33 Закону України «Про освіту», звертаємо увагу на необхідність досягнення мети правового регулювання шляхом внесення до цієї статті відповідних змін, встановивши певні рамки для академічної автономії закладу освіти та його працівників стосовно неможливості використання в освітній програмі будь-яких засобів (складників, елементів), що сприятимуть поширенню проросійської (радянської) пропаганди та/або агітації.

Також пропонуємо в абзаці другому частини третьої статті 9 проєкту Закону слова «освітньо-кваліфікаційних рівнів» замінити словами «рівнів освіти».

Водночас зауважуємо, що передбачені частиною четвертою статті 9 законопроекту випадки «легітимізації» використання елементів проросійської пропаганди та/або агітації не мають однозначно визначеного механізму реалізації та не можуть бути застосовані.

Крім того, звертаємо увагу на відсутність у проєкті Закону унормування заходів деколонізації, деокупації та суверенізації культурного простору у сфері науки.

Зважаючи на викладене вище, вважаємо, що законопроект у запропонованій редакції не може бути підтриманий та потребує суттєвого доопрацювання.